
קול
תשל

ניר

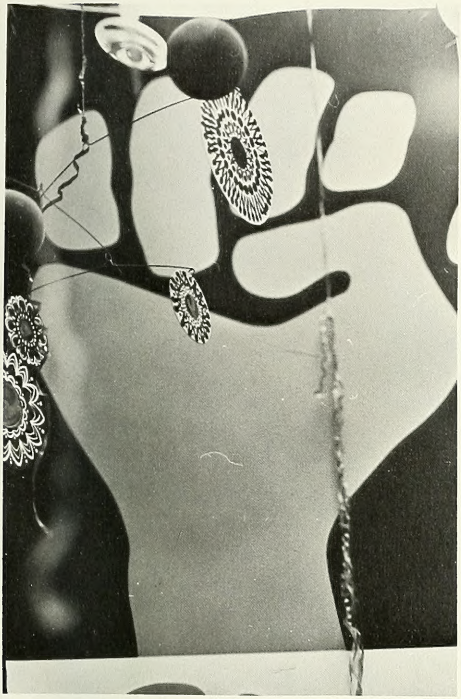
תש"ל 1970

בית מדרש למורים

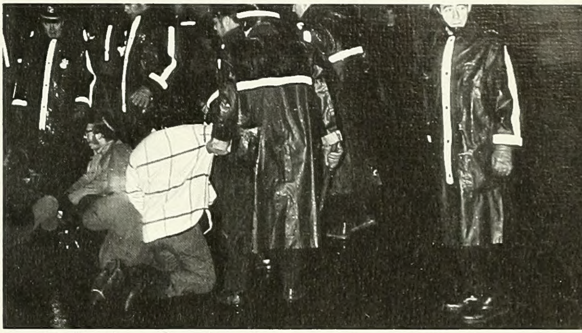
על שם אלישבע מיכאל

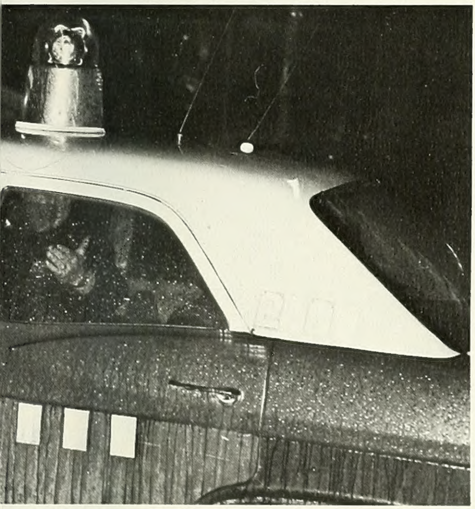
„נירו לכם ניר ואל תזרעו אל קוצים"

ירמיהו ד : ג

מהומה ושנויים בקצב ללא תקדים. רוגז, חיפושי דרך, דאגה, ופעילות עצומה בלי הדרכה מאפיינים את האווירה באוניברסיטאות. זאת עת לשאול ולשלול. אלא יש חשש שבכל התכונה הזאת, ה„מהפכה” איננה הגורם והמטרה של ההתלבטות. חפושי דרכים ולבטי נפש הם אוניברסלים, אין להעלות על הדעת שגורמיהם פרטיקולריסטיים. הרוגז מצד הסטודנט הוא יותר מדי אישי מלהיות שיטתי או דוגמתי. פעילות קיצונית, בהרבה מקרים, רומזת על מבוכה פנימית, ותגובה חיצונית מופזמת, מעידה על חששים פנימיים.

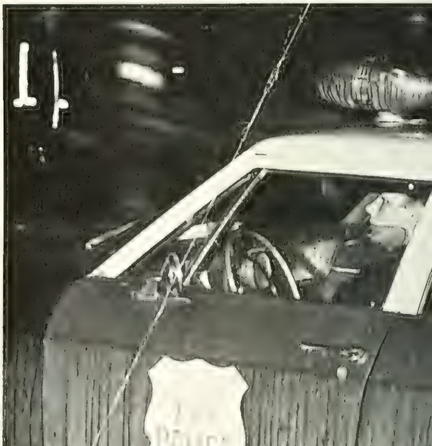

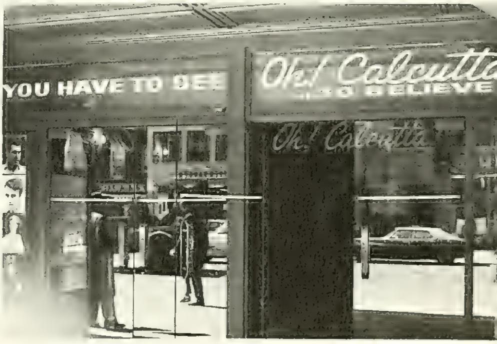

That Car Off the Road! — page
VOICE

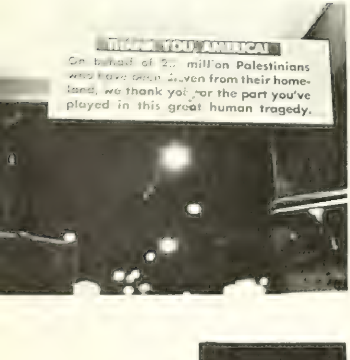

POLICE

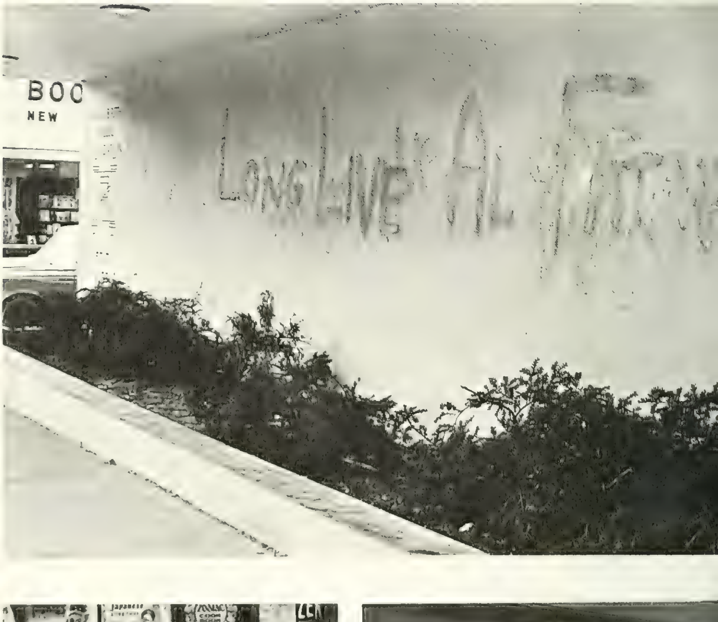

הפער בין אידיאלים אמריקאים ובין המציאות ממרר ומנכר הנוער האמריקאי. החברה איננה מספקת אפשרויות זהוי להמון צעירים. ה„איזמים״ החדשים של היפיזם, ס־ד־ס׳איזם, ובודיזם, בכולם יש משום התנגדות לחברה הקיימת. הסטודנט היהודי באוניברסיטה הוא המושפע ביותר מכל התנועות הקיצוניות האלה. בזמן שההורים פרקו מעליהם עול הדת ומצוותיה, בכל זאת הם נשארו נאמנים לרוח הדת. היה להם קשר למסורת המוסרית.

THANK YOU AMERICA!
we thank you for the part you've
played in this great human tragedy.

BOO
NEW
Long Live Al

BLACK NEWS
IS
HERE
AVAILABLE EVERY OTHER WEEK
at your local stores
IN CENTRAL BROOKLYN
READ BLACK NEWS 10¢
or inside 1212 B

הסטודנט היהודי ספג רגשות הומניטריים, רכש אהבת הזולת וקנאה לצדק. בעמקי לבו עוממים ניצוצות קדושה. אבל השרשים אינם. הירושה הדתית, יהדות חייה, חסרות הן לסטודנט. בבקשו הזדהות עם משהו, הוא גונה לתנועות קיצוניות.

ANATOMY and
HYSIOLOGY
THE BIBLE
AS LITERATURE

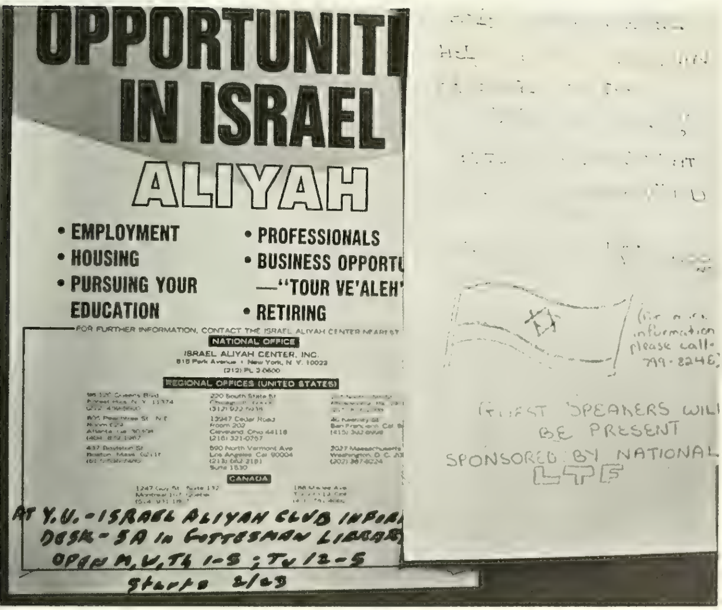

נכחותם של סניפי הלל בכל הארץ מעידה
התעניינות ביהדות. שערות ארוכות וכפות
עולות בקנה אחד. שלמה קרלבך נוגע עד לב
יהודי בן האוניברסיטה ה„מתבולל", ארץ ישראל
עוקרת אמריקאים משרשם (אגב: הם גם יהודים)
ומעוררת אותם לשים את חייהם ובטחונם בסכנה.

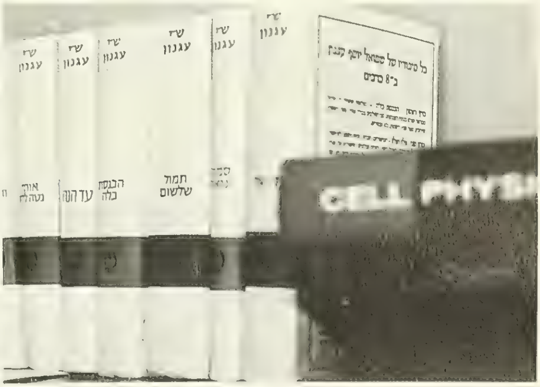

HILLEL

זרע היהדות מבקש קרקע פוריה לצמיחתו. אנו יכולים להעריך את עושר נחלתנו ולהכיר האפשרות העצומה של מחשבת ישראל לתת ברירה לסטודנט יהודי שמשתדל להזדהות באיפן חילוני. עלינו להושיט יד לקבוצה של יהודים צעירים בלתי מחונכים. הבעיה „איך" היא לא חדשה אבל הפתרונות הדרושים הם בני זמנינו.

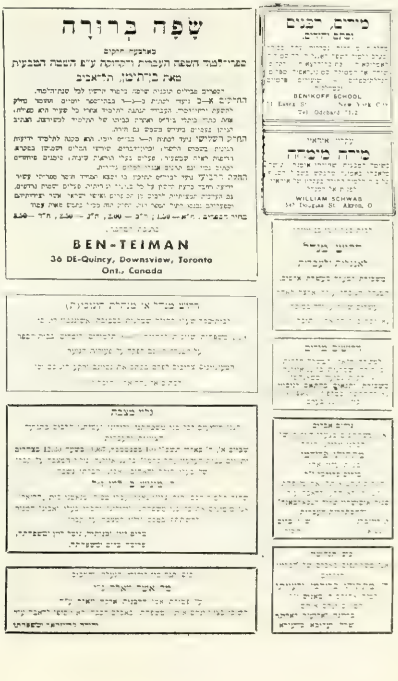

לפני דור, היהודים בדרך כלל לא שמרו תורה ומצוות אבל היו בקיאים במנהגים יהודיים ונשאו אותם בליבם מימי ילדותם. המגמה העיקרית של חינוך יהודי היתה ללמוד תורה. בית מדרש למורים שיקף צרכי התקופה, ועיקר פעולותיו היו לחנך מורי עברית.

הוראה מעשית

שעורים לדוגמא בלמודי קריאה לשון ותנ"ך. שיטות ההוראה. ביקורים בת"ת לשם הסתכלות והרצאות של בקרת.

שתי שעות בשבוע, מר. אברהם שוער

חנוך א'

ההוראה בבית הספר העברי. בשעור זו עוסקים בשאלות השונות שהמורה העברי מתלבט בהן בתנאי ההוראה של ארץ זו. מתבררת גם כן שאלת ספרי למוד ע"י הרצאות מיוחדות של התלמידים.

שתי שעות בשבוע, מר י. ז. פרישברג.

חנוך ב'

תכונת החנוך העברי באמריקה. ביאור אופיו הכללי של בית הספר העברי בארץ זו, סוגי בתי הספר, טיב מקורותיו והרכבת ההנהלה.

שעה בשבוע, מר י. הארטשטיין.

הוראה מעשית ב'

משחקים. סדור משחקים, נשפים, חזיונות בבית הספר. משחקים לדוגמא.

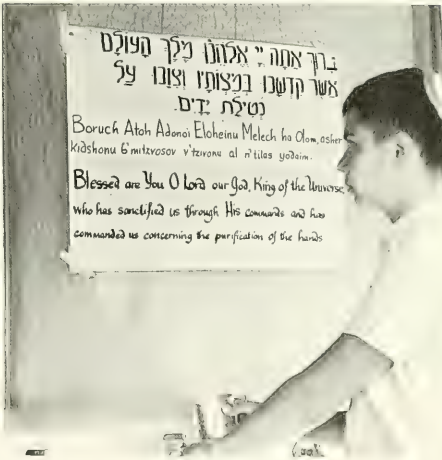
שעה בשבוע, מר י. גולדמן.

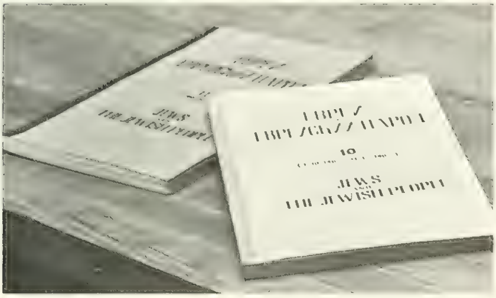

היום המצב מאד שונה. היום
צריכים ללמד את מהות היהדות, לברר
דרך חיים יהודיים לפי מושג־לשון
מודרנים. האתגר הוא להראות איך
מודרניות ודתיות יכולה להתקיים זו
על יד זו. האופנה המצליחה ביותר של
חינוך היא הדוגמה.

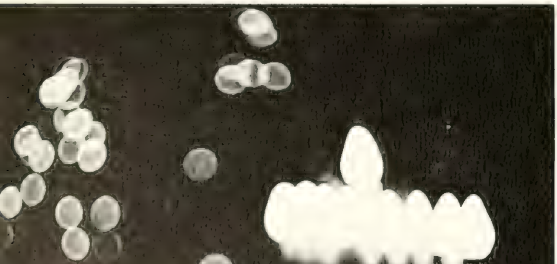

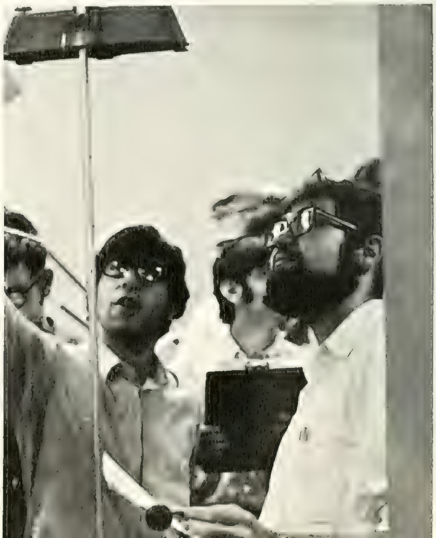

עלינו להדגים דתיות כדרך־חיים ער והגיוני. מדענים דתיים יכולים למצוא את הדרך אל לב צעירים שלפני שנים חדלו להאזין למוריהם. יהודי דתי שיודע להתהלך עם הבריות ישפיע על שכיניו אף־על־פי שאינם מעוניינים בדת. גם מכללתנו ראתה צורך להיענות לדרישות הזמן ומשתדלת למלא את החלל החינוכי של חברתנו. מטרתה היא לחנך אדם שמעורב בבעיות אמריקה וגם מקדיש עצמו לעניני יהדות.

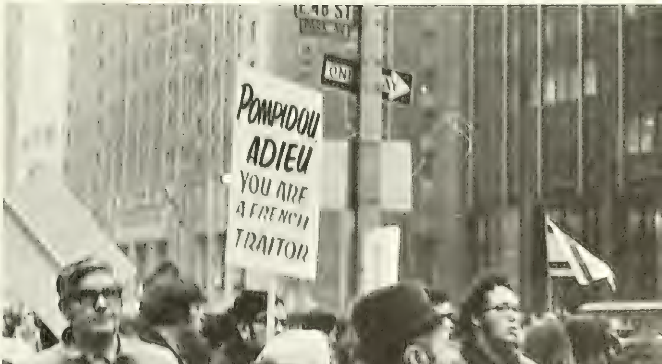

הדאגה למשטר החברתי של
חילוניים רגישים אינן צריכות
להיות זרות ליהודים דתיים. ענין
ויאטנאם צריך להרגיז את לב היהודי
כשם שהוא מרגיז אנשים מרגישים
בכלל. אנו צריכים לחקור לייחס
ערכים יהודיים למצבים מודרנים.
ויותר, עלינו לכוון הרוחות
הרווחות בימינו בחברה לפעולות
יהודיות. התעניינות בכבוד
אנושי יכולה וצריכה לכלול פעולות
לטובת הכושים, ולטובת יהודי רוסיה.

LET

YESHIVA UNIVERSITY
תורה ומדע
ALBERT
COLLEGE OF
OF YESHIVA

קיומו של גרעין יהודים צעירים שקוראים ספרי אלן גינזברג ושל הבעש"ט, שמבין המהות האלוקית של איינשטיין ושל חז"ל, שמשיג הפלסופיה של קירקגרד ושל הרב סולוביצ'יק, גרעין כזה דרוש לשם הבטחת עתידנו. גרעין כזה הוא צורך השעה. מי יקימנו ?

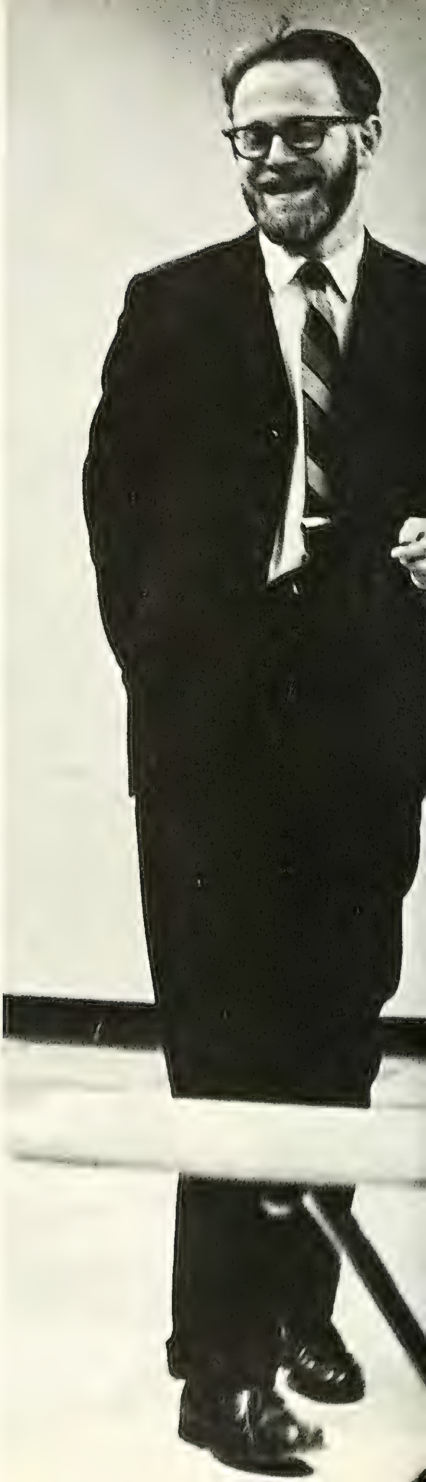
הקדשה

מתי מספר הם המורים אשר בתרכובת אשיותם מתמזגים גם אנטלקטואליות נעלה וגם התלהבות מלהיבה ללימודים. אלה שזכו ללמוד אצל הרב וולגלרנטר יכולים להעיד כי הוא אחד מן המספר המועט הזה. אדם שאף פעם לא נמנע מלענות על שאלה, הרב וולגלרנטר מצליח להשפיע על תלמידיו באופן יסודי. בדרכי ההמחה המיוחדת לו, איש זה תוסס בהתלהבות מדבקת המאפיינת אותו כבעל מרץ מבעבע. הוא מחייה על ידי תנועתו הבלתי פוסקת את קדושת הספרים הנמצאים לפניו וברור לתלמידיו כי לפניהם עומד לא רק מורה או סתם רב, אלא הגשמת רוח היהדות בבשר ודם. ברור גם, שאדם זה לא רק מאמין בהלכה אלא גם מדקדק בשמירת כל פרטיה. העובדה שאנו רואים אדם שחי לפי העקרונות, להן הוא מטיף מהווה עבורנו מקור תמידי להשראה רוחנית. הננו אם־כן מתכבדים להקדיש את ספר השנה שלנו לאדם אשר לאידאלים שלו אנו יכולים להקדיש את עצמינו.

YESHIVA UNIVERSITY
AMSTERDAM AVENUE & 186TH STREET
NEW YORK 33, N. Y.

OFFICE OF THE PRESIDENT

למסיימי בית המדרש למורים על שם

אלישבע (אירנה) מיכאל

כתלמידי מחלקת המסיימים של „בית המדרש למורים על שם אלישבע (אירנה) מיכאל", נתגלגלה לידכם זכות מיוחדת להשתתף בתכנית=לימודים הערה לתמורות הזמן ולחידושים שנתחדשו במסכת חיינו ורוחנו, אך ערוכה על טהרת הקודש ומכוונת לתכלית קיום חיינו הרוחניים, כי זאת היא סגולתם המיוחדת של ערכינו הנצחיים שאין חוקי הזמן שולטים בהם, אך הם נענים לדרישות חיינו בתקופתנו ולרוח האדם בן-ימינו.

השנה האחרונה היתה שנת מפנה חדש במוסדנו, של שינוי שם המבנה - בית המדרש למורים היה למדרשה על שם אלישבע (אירנה) מיכאל ללימודים עברים. אתם שימשתם חלוצים להתפתחותו החדשה של המוסד ובידכם להעלות את כבודו ולגדל את שמו. יעודו של בית-הספר משתלב במשימתו ההיסטורית של ישיבה-אוניברסיטה וחזונה לשם קידומו והצלחתו של החינוך העברי השלם בארץ הזאת.

כשתתגדרו בשדה החינוך העברי ותכשירו את עצמכם לקראת תעודתכם, יפתחו לפניכם אפשרויות רבות לכיבושים ולהישגים במקצוע שעתיד היהדות תלוי בו. ההוראה היתה מאז ומעולם משען=עוז לרוח ישראל והיא יצרה מסורת מפוארת של מדרש ומעשה. אך בכל תחום של עשייה שתתמחו בו, מובטחני בכם שתשמשו מופת ומשל בארחות חייכם ותסתייעו בדעת התורה והיהדות שרכשתם במוסדנו להעשיר ולהאדיר את חיינו כאן ובהרי ציון וירושלים.

מיטב ברכותי נתונה לכם, שתלכו מחיל אל חיל ותהיו לברכה לעמנו, תורתנו ולכל ערכי רוחנו.

ד"ר שמואל בלקין

בית מדרש למורים ע"ש אלישבע מיכאל

YESHIVA UNIVERSITY

ERNA MICHAEL COLLEGE OF HEBRAIC STUDIES

Amsterdam Avenue and 186th Street / New York, N.Y. 10033 / (212) 568-8400

OFFICE OF THE DEAN

לשכת המנהל

ב"ה

עומדים אנחנו בתקופה מזעזעת. "מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה." חרב האויב שלופה על ארצנו הקדושה ואומות העולם - כמעט בלי יוצא מן הכלל - מוסיפים שמן למדורת השנאה. מלגו, בתוך עמינו, חדרה אימה. בערות קודרת ומכאיבה המרחיקה את הנוער שלנו ומגבירה את סכנת ההתבוללות. ולעת כזאת הגעתם, חביבי, למלכות עצמאית, לשלוט בגורלכם שהוא גורל עמינו.

התורה כבר הזהירה אותנו "הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב" והנביא מסביר איך זה שעם יכול להתקיים בלי להתחשב עם יתר העולם? אלא, כל קיומם של עמים אחרים בחיל ובכח והעם הזה לא כך "כי אם ברוחי אמר ה'". הנכם יוצאים ממוסדנו לאחר ארבע שנים שבו זכיתם להקרנת והארת פנים מאור הנצח. אשריכם שזכיתם להוד זה ותפלתנו שתזכו גם להעביר ולהנחיל מורשה זו לבני עמנו המצפים לקרני טוהר אלו. ואל נא תתייאשו מתקיפות כוחות החושך. זיוו של הנר הכי קטן דוחה את שר החושך האיום. חסירה רק ההדלקה בכח גברא שלכם.

אני מאחל לכם בשם המוסד ומוריו שתתברכו בכל טוב ותזכו ללמד וללמד לשמור ולעשות ובימינו עוד נראה ונשמח באור החדש שיצא מציון.

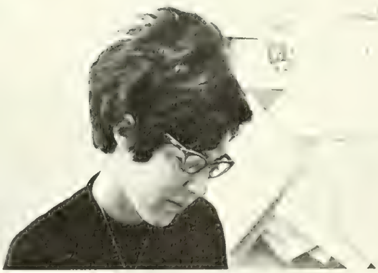
הנהלה ומורים

ד"ר חיים גרינשטיין
דיקן אמריטוס

גברת שרה מאיר
מזכירה

בארבע השנים האחרונות שלמדנו בבית־מדרש למורים, היינו עדים לשנויים חשובים באדמיניסטרציה. נקודת המפנה המאפיינת את השנויים האלה היתה לפני שנה כשהרב יעקב רבינוביץ נתמנה למנהל בית־מדרש למורים. רב רבינוביץ, בעל נסיון רחב בשטח החינוך היהודי בארה"ב, הקדיש את כל מאמציו לבעיות המוסד ותלמידיו. כתוצאה מיוזמתו הוכנסו קורסים חדשים לתכנית הלמודים בהיסטוריה (כולל קורסים ביהדות זמננו, וארץ ישראל), תנ"ך, ספרות, תלמוד ודינים.

אמנם, הרבה סטודנטים חשבו שחוקי המוסד נהפכו להיות נשמרים ביתר קפדנות, בעיקר בנוגע לנוכחות, ציונים מינימליים וממוצע מינימלי. למרות ההתנגדות של מספר סטודנטים לשנויים שארעו אשתקד, אנו מבינים שכוונת האדמיניסטרציה היא להעלות את רמת הלימודים בבית־הספר שלנו, ולשפר את המוסד. הננו תקוה שבשנים הבאות נראה את פרי העבודה הקשה של האנשים המסורים העומדים בהנהלת בית־מדרש למורים.

ד״ר יצחק מרגלית ז״ל
חנוך

הרב אהרן קרייזר
תלמוד

ד״ר מאיר חבצלת
עברית ונ״ך

ד״ר חיים ליף
עברית

ד״ר משה כרמלי
[illegible] ונ״ך

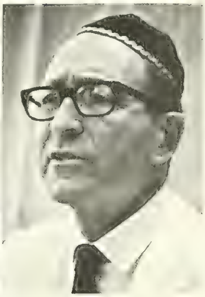

הרב אליעזר ברנשטיין
הסטוריה ונ״ך

הרב יעקב רבינוביץ
דיקן

ד"ר מאיר הרשקוביץ
הסטוריה ונ"ך

הרב יחיאל אורליאן
נ"ך

מר אורי שרביט
עברית

מר אברהם ווארהפטיג
סגן לדפתרן

מר פינחס וולמן
עברית

הרב ברוך ארליך
תלמוד

ד"ר אברהם שטרן
חנוך

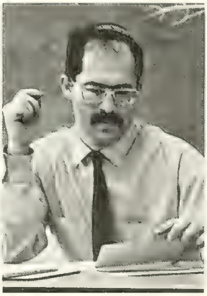

מר ב. לוי
נ"ך

הרב שמעון רם
תלמוד

הרב יצחק אבנרי
הסטוריה

הרב ישראל וולגלרנטר
פילוסופיה ותלמוד

ד"ר יצחק זימר
הסטוריה

ד"ר יצחק קרשטיין
עברית

הרב פסח אריך
נ"ך

ד"ר נחום לאם
פילוסופיה

הרב יוסף קרנר
תלמוד

ד״ר חיים וולברג
תנ״ך ומדרש

הרב חיים גולבסקי
תלמוד

החזן משה נלמן
חנוך

הרב אשר מורצייאנו
הסטוריה

ד״ר משה ריגר
נ״ך

הרב אברהם צימלס
עברית

ד״ר פינחס סולר
חנוך

ד״ר דוד קדוש
פילוסופיה

ד"ר שמשון איסרוב
חנוך

הרב אברהם קרופניק
תלמוד

מר צבי רייך
חנוך

„עשה לך רב וקנה לך חבר" מסכת אבות — כאן, בבית מדרש למורים, הרבה מאתנו זכינו למלאות את שני החלקים של העצה הזאת. היות ובית־ספר שלנו הוא קטן בהשוואה למכללות אחרות, היתה לנו האפשרות ליצור קשרים הדוקים עם מספר מורים. לפעמים, רק מורה אחד בעל אופי מיוחד היה מספיק בכדי להשפיע על מאות סטודנטים הן במישור האינטלקטואלי־פילוסופי, הן במישור הדתי־אישי. אמנם, מורים כאלה מאד נדירים ועל האדמיניסטרציה להתאמץ למצא אנשים מקצועיים בארה"ב ובישראל למלאות את החלל במוסדנו. לכן, מקווים אנו שבעקבות השנויים בהנהלת המוסד, ובתכנית הלימודים, יבואו שינויים לטובה גם בצוות המורים.

ד"ר יקותיאל אקסלרוד
חנוך

הרב פסח ריימן
תלמוד

הרב שמואל רפאל
עברית

פרופ. פינחס פליא
[illegible]

מר [illegible] האוזנר
[illegible]

ספרות

בריאה כגורם במסגרת מדעית

מאת דוד קמלהר ומנחם מילר

האפנה המקובלת על אינטלקטואלים היא מחיקת הדת מן החיים וככל שהנטיה הזאת הולכת ומתפשטת בקמפוסים של מכללות אמריקה כן היא הולכת וגוברת. המקור העיקרי ליחס כזה נמצא בעקבות המשאלה של המאה האחרונה לחקירה והמצאה מדעית ואלה הביאו לידי פיתוח הגישה המדעית בדת. מצויים סתירות ופרדוכסים, ועובדה זו עושה את הדת למשהו זר ודוחה לפילוסוף המודרני.

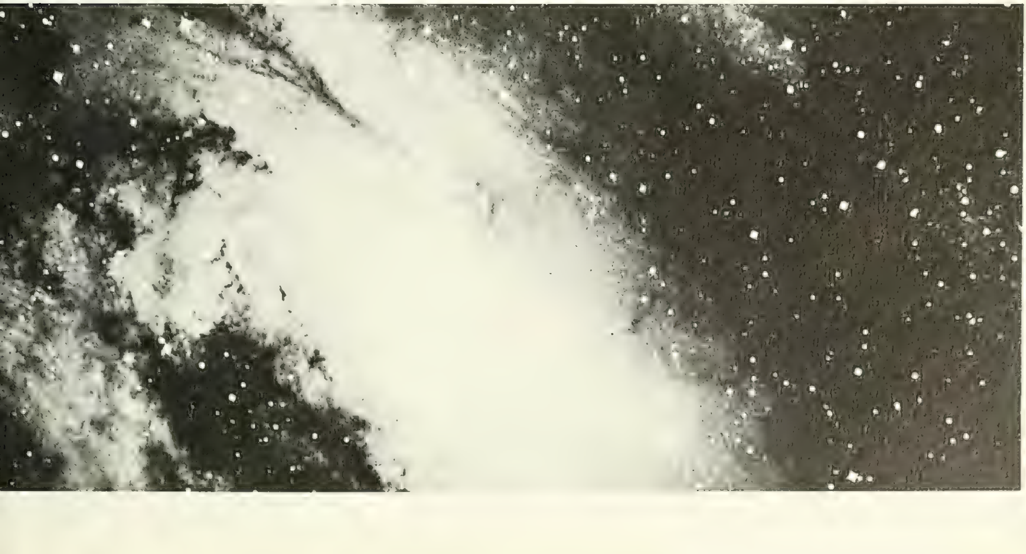
הזיקה להגיון ושכל זך כבחינה לתוקפה של שיטה מודרנית משכה את מייסדי היהדות הרפורמית בסוף המאה הי"ט לנתח את עקרונות האמונה היהודית, ובקבלם בצורה מוגבלת מספר עקרונות יסודיים של היהדות הם החליטו לפסול את המצוות האלה שלאור המדע פג טעמם וממילא שימשו כעיכוב למעמד היהדות בעולם המשתנה במהירות.

התפקיד שנשאר למה שנראה כתרבות סינטתית הוא לאפיין את טבע היחסים האלה ולהחליט אם הם מציגים אתגר אמיתי לעתידה של יהדות אורתודוכסית.

הבה נעיין ביסודות ההתנגדות הכלליים שעוררו מדענים החושבים את עצמם למודרנים. אחד מן הקשיים הגדולים ביותר של המחשבה השכלית ביחס לאמונה דתית הוא הצורך ליישר פרדוכסים; קיומו של הרע בעולם שנברא על ידי אלוקי המשפט והצדק הוא דוגמה מכריעה. נוסף לזה יש בעית הבחירה החפשית וחיוב מוסרי בעולם הנברא על־ידי ה׳ הכל־יודע והכל־יכול.

במאמץ להתאים את הסתירות האלה בתוך מסגרת של הגיון קלסי, ישנם פלוסופים יהודים היוצאים מעורם כדי להבדיל בין ידיעה מראש וגזירה קדומה. אחרים הגבילו את ידיעת ה׳ כתוצאה של רצון ה׳ לתת לבני אדם בחירה חפשית, ועוד אחרים הרשו לאדם את הבחירה של אמצעים שיאפשרו לו להגיע לקץ הנגזר מקודם. אבל המדע המודרני ביטל את הצורך להתנצלויות כאלה על ידי קבלת הפרדוכס כחלק אנטגרלי של תפיסתנו את העולם הפיזי.

למשל קרן האור מראה תכונות הנראות כסותרות של חלקיקים ושל גלים. העובדה שהן סותרות אחת את השניה, דבר שלא מתקבל על חוש ההגיון שלנו, מוסבר על ידי המדענים כרמז שהזמן הגיע לשנות את תפיסתנו לגבי ההגיון. באופן זה מתקדם המדע המודרני: לא למרות הפרדוכס והאי־שכלי אלא דוקא בעזרתם.

על חוקר הדת לקבל את הסתירות התיאולוגיות לא במובנן השלילי, שהן הזיות, אלא כמו במדע המודרני, במובן חיובי, שע״י קבלתן נגיע להבנה יותר עמוקה של טבע העולם.

בעיה אחת המתעוררת לעתים קרובות בין פילוסופים קלסיים ומדענים בחקירתם של הדת היא המושג של בריאה — יש מאין.

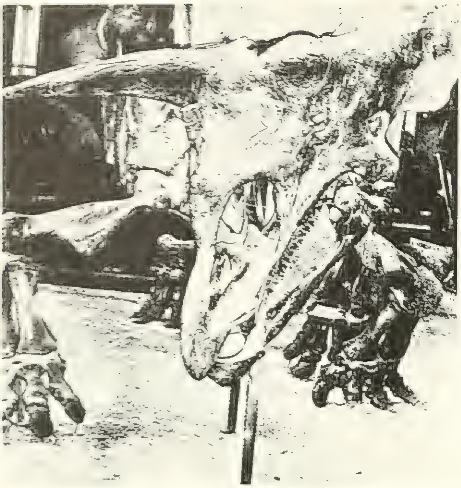
ר׳ סעדיה גאון ראה הכרח להוכיח את אמיתות הבריאה של יש מאין אפילו אחרי שהראה מצד ההגיון את מקרה הבריאה ומציאות הבורא, כי אם יש חומר קדמוני אז מודח העקרון של נצחיות מיוחדת של הקב״ה וכל היוצא ממנו.

אלא בזמן האחרון התחיל המדע בעצמו לראות את הגורם של בריאה מן הבחינה שאין לכל תופעה פיזיקלית באבולוציה דרווינית מובן של סיבה ומסובב. בהבנת התפתחות האבולוציונית של האדם הראשון לא קשה לייחס את מקורות היכולת הפרי־מיטיבית לדבר ולהגות לקופים העליונים, שגם הם יכולים ללמוד מלים אחדות ולפתור בעיות קלות. אבל התקדמויות השתלשלותיות מוגבלות כאלה היו מביאות למין של קוף בצורת אדם אבל מעולם לא לאדם במובן שאנו מכירים אותו. המנגנון ההשתלשלותי מעולם לא יוכל להתגבר על הפער בין המקסימום של עשר מלים שקוף יכול ללמוד אותן והאוצר העשיר שברשותו של האדם. אותו הפער קיים בין כוח המחשבה המוגבל של הקוף והשכל הכללי שבו נתברך המין האנושי.

אבל העובדה שיש פער השתלשלותי בין האדם ולבין קודמו בסולם האבולוציה אינה בעצמה ראיה שההתקדמות לא היתה יכולה להיות תוצאה של השתלשלות הדרגתית, שהרי פיליאנטולוגיסטים עדיין מתעסקים בגילוי הקשרים בין סוגים שונים של בעלי חיים, לדוגמה בין רמשים ויונקים. אם כן מדוע בטוחים אנו שזה לא היה התהליך בהתהוות המין האנושי? התשובה באה מתורת דרווין עצמה: כל דרגה בינונית, בין רמש ויונק היתה שלב התקדמותי וממילא באה כתוצאה מן התהליך ההשתלשלותי. אבל בניגוד לזה אנו מוצאים שהאדם הפרימיטיבי לא השתמש בכשרונות של מנין ושפה ויוצא מזה שהכשרונות האלה לא נכנסו לגמרי להיקף של ברירה טבעית.

לכן הביאולוגיה מוכרחת לקבל את המושג של פער במקום זה של גשר בהסברה של השתלשלות אנושות ולהודות שהתכונות החדשות לא באו כתוצאות של התכונות הישנות. והרי בזה היא מקבלת את המושג של בריאה.

התוצאה רחבה ביותר של קבלת הבריאה על ידי המדע

בתור מושג הנוצר יש מאין היא בעצם הסתלקות ממחקרים נוספים של התופעה הזאת. שהרי תפקיד המדע הוא להסביר כל עדות מבחינת סיבה ומסובב מכניסטי. המושג של בריאה הוא בעקרונו החסרון של סיבה ומסובב ולכן איננו ניתן למחקר מדעי.

סוג מדע חדש באופן יחסי ניסה להשתמש במושג של התהליך המכניסטי במחקר ההתנהגות החברתית של בעלי חיים. הגישה הזאת הורחבה זה לא כבר למחקר ההתנהגות האנושית הנראית יותר מדי מסובכת ומקיפה ולכן מונעת בעד מחקרים ישירים בתופעת הזיווג האנושי.

כאמור, שכל האדם מופיע כתוצאה של התקדמות השתלשלותית וגם של דחף של בריאה. על־ידי יתרונם של שכל מעולה, פיתחו בני אדם שיטה של אתיקה שנראית פחות או יותר כאוניברסלית. דרך המידות האלה המין האנושי מנסה לייצב את התרבות שלו וייצוב זה הוא צורך לכל מין כדי להמשיך כמין. אלא אם נבדוק את איסוריו ופינוקיו נסיק שהם בניגוד לטבע הנמצא בעולם החיות. כל חברה של בעלי חיים מציגה את הצורך להירככיה דומיננטית הקמת שטח כדי להבטיח את קיום המין. בהקמת מוסדות ההברתיים האלה יקרה לעתים קרובות שחבר חלש יפול, למשל כשמנהיג של קבוצה מיוחדת מודקן ונתקף על ידי חברים צעירים שרוצים לרשת את מקומו. אף־על־פי שהטבע נראה אכזרי, משרת התהליך הזה כבלם המונע בעד הגדלת האוכלוסיה ומגביר את הדורות הבאים על ידי זה שהוא מרשה רק לחזקים ביותר להתרבות.

ההתנהגות האנושית לא פיתחה שיטת קיום שבי־עיקרה היא הגיונית. אדרבא, שיטת הקיום של האדם עוצבה על ידי מה שקוראים היום אתיקה. המדענים והפילוסופים שבוחרים להמליץ רק על ההגיון כפתרון הסופי, ממשיכים אף־על־פי־כן להספיד את קרוביהם ואינם עושים שימוש בגופותיהם לשם ניסויים במעבדה.

נראה שהטבע אינו רואה ביחיד ערך עדיין בניגוד

לאטיקה הרואה את האדם כבעל־ערכי. ואולי זהו הצלם האלקי הנמצא בכל אדם. וראיה לכך שהיתה לכמעט כל ציויליזציה שיטה של אטיקה. אולם השאלה שעומדת לפנינו היא: מהי יתרון היהדות שנותן לה כח להמשך קיום? דתות הגוים כקבוצה הדגישו את הזיקה האוניברסלית, כל האנושות מוכרחת להכיר באלקים כפי שהם הגוים מכירים אותו, והאחריות של כל נוצרי חרדי הוא להצטרף לכעין משא צלו חדש בכדי לנצר נשמות נבוכות ותועות. ואולם השקפה זו היא בניגוד לכל נטיות התהליך ההשתלשלותי שכולל כחלק מכריע את ההתפלגות לקבוצות קטנות אפילו בהעדר הלחץ הסביבתי שמניע את הברירה הטבעית.

המדען מוכשר להבין את המושג של עם סגולה. ע"י התגלות ישירה נמסר לעם היהודי את הסוד לקיום נצחי ולתרבות יציבה. רק ביהדות אפשר למצוא גם את הגישה הפרטיקולריסטית הטבעית וגם את הגישה האוניברסלית שאפיינית הוא לכל הדתות האחרות.

בקבלה יש רעיון שהמשחיות היא מושג אוניברסלי שכל אחד יגיע אליו אך ורק על ידי התנהגותו הפרטיקולוריסטית. ורק אז יבוא המשיח. יוצא מזה הפרדוכס שלא יתכן להגיע לידי אטיקה אוניברסלית אלא על ידי שיטות פרטיקולוריסטיות.

לכן ארה"ב במיוחד מוצאת את המטרה של הקמת דרך התנהגות אוניברסלית מאוד קשה כי כאשר אתה מנסה לקבוע את הדרך האמרי־קנית אתה באותו זמן מבטל את הדרך הפולני בפני האזרח הפולני ואת דרך המורמני ובפני המורמנים. ועלינו לזכור שהתנהגות המיוחדת של המיעוטים האלה עלולה לנבוע מתכונה גנטית לא פחות משירת הצפור אשר היא מיוחדת למינה. האינטלקט המעולה של האדם מרשה שינויים והסתגלויות בצורות התנהגותו, אבל אין לצפות לתיקון ראדיקלי. ביחס לשינויים בדת שממליצים הרפורמים, האם טבעי הוא להשמיט כל מה שאין לו ערך שימושי, כגון כיפה ומאכלות אסורים ולהחזיק רק בזה שנראה לך כבעל תכלית שימושית או חברתית, כגון איסורי גניבה ורציחה?

נחזור לתשובתנו על ידי הסתכלות בהתנהגותם של בעלי חיים: בכדי לעורר את הנקבה כל צפור צריכה בשיר, ולהבטיח שכל צפור תעורר רק נקבה של מינו, כי יש לכל מין שיר מיוחד. אבל אין זה משנה בין שהקריאה יותר חדה ובין שהיא יותר חזקה. וככה גם צבע הצפור לא משנה. הענין הוא שהקריאה והצבע הם רק משמשים כסימני־היכר לצפור להכיר את בן מינו.

רעיון חוסר הערך השמושי נמצא גם ביהדות; למשל במצות כיפה, אין לכיפה בעצמה יתרון ביחס לקיום תרבותנו. על כל סימן־היכר אחר שהיה יכול לשמש כאמצעי ליהודי אחד להכיר בחברו כיהודי.

ואין שאלה שאם היהדות מבקשת להמשיך בקיומה, עליה למצוא פתרונות לבעיות של היום. אבל תגובת הרפורמים להש־מיט כל מה שנראה להם כמחסרי ערך שימושי, יכולה להביא רק לחיסול המין. אין לנו הרשות לבטל את הסמלים והמנהגים האלה, כי הם נתקבלו על־ידי הקבוצה והרי זאת הבחינה האמי־תית של כל עקרון דתי, וקבלה אוניברסלית כזאת היא מה שנתנה לשולחן־ערוך את הרשות שיש לו היום. זאת הסיבה שהמתפלל עומד בשקט בשעת העמידה, אע"פ שישיבה או שירה יכולה להיות מלהיבה יותר ליחיד — הנה משל של מנהג או דין שאין לו ערך שימושי, אבל שנתקבל על הכל באופן אוני־ברסלי ועל כן אין ליחיד רשות לשנותו.

מהו היתרון בזה שסימן הוא בלתי ערך שימושי? היתרון הוא בזה שאיננו ניתן להתקדמות ושינוי השתלשלותיים אם הסי־מנים האלה היו תלויים בזמן, לא היתה צפור אחת מכירה בשירת השניה, כי בהשתנות קריאה האחת מה היה מבטיח לנו שתשתנה קריאת השניה לאותה קריאה בדיוק!

אחרי כל המחקר המדעי הזה, הבה נחזור לנקודה חשובה:

במחקר מסוג זה המדע איננו יכול להסביר את התכלית של היהדות; הוא רק מציע הסבר טכני לפרטי הקיום.

למרות העובדה שהצלחותיו המדעיות של האדם מעמיקות את הבנתו במנגנוני הטבע אין באפשרותו להגיע לתכלית הבריאה. חוסר היעוד האינטלקטואלי להגיע לתכלית הבריאה יתכן שהוא חיוני לחרות האדם. אם האדם היה אנוס על־ידי עדות מדעית מכרעת לקבל או לדחות את מציאות התכלית הסופית בעולם, האם היה יכול להיות חפשי מבחינה מוסרית באמונותיו? יתכן מאד שמדע ופילו־סופיה הגיונית, בכשלונותיהם לפתור את בעית התכלית תורמים את הבסיס העיקרי למבנה המוסרי של העולם.

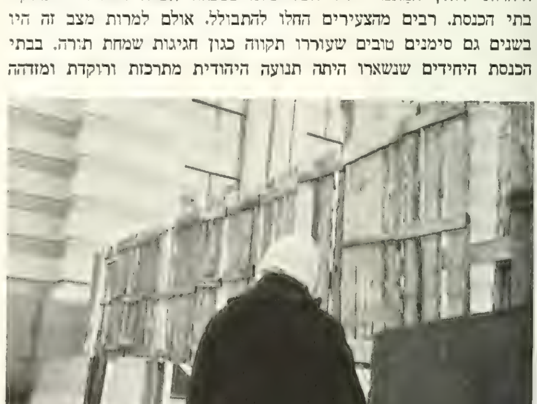
יהודי רוסיה

מאת אפרים זורוף

בזמן האחרון נמצא גורלם של יהודי ברית המועצות במרכז החדשות. הסיבה להתענינות בנושא חשוב זה נובע ממאמצה של מדינת ישראל למען אחינו ברוסיה. עד עכשיו כל הפעילות הישראלית בשטח זה התנהלו מאחורי הקלעים, אולם כעת החליטה הממשלה כי הגיע הזמן לפעול בגלוי. כצעד ראשון פירסמה מדינת ישראל באו"ם אגרת שנשלחה על ידי שמונה־עשר משפחות יהודיות מגרוזיה המביעים את רצונם לעלות לארץ. הם מציינים כי למרות העובדה שהשלטונות הביעו את הסכמתם בעל פה, הרי שכאשר הדברים הגיעו לכלל מעשה חזרו בהם.

יוסף תקוע, אשר לו נסיון רב בבעיות יהדות רוסיה כתוצאה מהיותו שגריר שם בשנים 1965 - 1963, קרא לפני מסיבת עתונאים את המכתב וסיפר מנסיונו האישי. הוא העלה את הבעיה גם לפני מזכיר האו"ם או תאנט ונתן לו העתק מהאגרת.

חשיבותה הרבה של האגרת היא בכך שהיא מעידה על מצבם הקשה של יהודי רוסיה. במכתב עצמו מציינים היהודים כי שאיפתם היא לעלות לארץ והם מוכנים לחכות ימים, חודשים, ואפילו שנים וכי לא יאבדו את אמונתם ותקוותם לעלות לארץ. הם מבקשים שיפרסמו את שמותיהם כי הם מרגישים שהמצב הגיע כבר לקצה יכולתם האישית לעמוד בתנאים בברית המועצות. האגרת משקפת את המצב ברוסיה. מצד אחד גובר לחץ השלטונות על היהדות ומצד שני גובר הרגש הלאומי בקרב יהדות ברית המועצות. לפני שנים אחדות, ובעצם עד ימינו, היה חשש שמא נאבד את יהודי ברית המועצות כתוצאה מהתעמולה הקומוניסטית. היתה תופעה של סגירת בתי כנסיות, ובתי תאטרון אידישאים. לאט לאט נכנעה היהדות ללחץ המתמיד של השלטונות, נשכחה השפה האידית ונתרוקנו בתי הכנסת. רבים מהצעירים החלו להתבולל. אולם למרות מצב זה היו בשנים גם סימנים טובים שעוררו תקווה כגון חגיגות שמחת תורה. בבתי הכנסת היחידים שנשארו היתה תנועה היהודית מתרכזת ורוקדת ומזהה

עם העם היהודי ונצחונו במלחמת ששת הימים למרות שלמעשה רוב הצעירים לא יודעים אפילו אלף בית עברי. הסימנים הטובים התרבו, מספר החוגגים בשמחת תורה גדל, קמו במחתרת חוגים לעברית ונתרבו השומעים לקול ציון לגולה (תכנית שידור של קול ישראל המשודרת לברית המועצות). מספרים של אלה הרוצים לעלות לארץ גבר.

מהצד השני ככל שגברה ההזדהות היהודית גבר הלחץ של שלטונות ברית המועצות. נאסרו אינטלקטואלים יהודיים כמו יולי דניאל ואשתו ופבל ליטוינוב. המקרה המשקף זאת המצב ברוסיה הוא משפטו של המהנדס היהודי בוריס קוציוביבסקי שנאסר למשך שלש שנים בשל הגנתו על העמדה היהודית בהרצאה אנטי־ציונית בבית החרושת שלו. וכן בגלל שבאסיפת זכרון לחללי באבי־יאר העיר שרוב רובם של הנרצחים היו יהודים. כשלב ראשון פוטרו קוצ־יוביבסקי ואשתו מעבודתם. הזוג ערער על פסק הדין ובקשו לצאת לישראל. ביום שהיו צריכים לקבל את המסמכים הדרושים נערך חיפוש בדירתם ע"י המשטרה. כתגובה כתב בוריס מכתב לברז׳נייב שבו הוא טען שזכותו כיהודי לגור במדינה יהודית. זאת היא שאיפתו ושאיפת כל הדורות שקדמו לו. הוא טען שלמרות שמלא את כל הדרישות לא התירו לו לעזוב. בסיום מכתבו מציין המהנדס שהוא יעשה כל מה שביכולתו כדי לעלות לארץ. ואם ישאר בחיים אחר תקופת מאסרו יהיה מוכן לעלות לארץ אפילו ברגל. שבוע לאחר מכתב זה הוא נאסר. מעניין לציין כי המשפט נערך באותו המקום שבו נשפט מנדל בייליס באשמת „עלילת דם".

בעצם, סיפורו של קוציוביבסקי הוא סיפורה של יהדות ברית המועצות. הרגש הלאומי גובר למרות הלחץ הגדול של השל־טונות. הרצון העז לצאת גובר על המכשולים והנכונות לדבר גלויות ולהתריע על המצב גודלת. עתה נשמעים צעקותיהם. צעדה של מדינת ישראל היא חשוב ביותר ואני תקוה שזוהי רק התחלה של מאבק רציני שיביא בסופו לשחרור שלשה המליונים היהודים הגרים בברית המועצות. אולם אסור לנו לסמוך רק על מדינת ישראל. יש לנו חובה כלפי אחינו ברוסיה ועלינו להרים את קולנו למענם. הממשלה הרוסית מאוד רגישה לדעת קהל, ולכן עלינו להפגין ולמחות ולהראות להם שאין אנו מוכנים לשבת בחיבוק ידים בזמן שאחינו נתונים בצרה. עלינו להצטרף לצעקות שנשמעו מפני השגרירות הרוסית בניו־יורק ביום ראשון העשרים ושלש לנובמבר על ידי מאבק של כל הסטודנטים למען יהדות ברית המועצות — נטפוסטי נרוד מוי — שלח את עמי.

הימים ההם בזמן הזה

מאת הרב אליעזר ברנשטיין

בית המדרש למורים הוא חלק מחיי. אמנם לא חלמתי על היראה כשנכנסתי לכתה א׳ לפני שלשים שנה. אף בסימי את המוסד לא העזתי לחלום שפעם אלמד את אותם המקצועות של ענקי הרוח והתורה שיצקתי מים על ידיהם. מורי המובהקים השתלטו על חכמת ישראל, היו בין קברניטי הציונות הדתית, וסללו את הדרך לתורה עם דרך ארץ בנוסח אמריקה.

בימים ההם, לפני שלשים שנה נכנסנו לבית מדרש למורים מיד כשהגענו לבית ספר הגבוה. תלמידים חדשים נתקבלו בכל חצי שנה והגעתי בפברואר של 1940 מישיבת עץ חיים בבורו פרק. את הישיבה ראיתי בפעם הראשונה בהיותי בן שמונה כאשר הביאו אותנו לחגיגת חצי היובל של המוסד. עד היום אני זוכר את הרושם של הבנין היפה והגבוה. כשבאתי לישיבה בפעם הראשונה עם אבא היה זה היום הלויה של רב משה סולבייציק ז״ל והלויה ההמונית באולם הגדול עוד חרותה על לוח לבי.

באנו מכל הישיבות הקטנות אז. חברי באו מפלט־בוש, בורו פרק, וקרון הייטס מסלנטר. יחידים באו מחוץ לעיר ורק כשהגענו למכלה הצטרפו אלינו תלמידים מחוץ לנו יורק ומקנדה. התלמידים שלנו היום באים ממרחקים ואפילו מדינת ישראל. רוב התלמידים היו נוסעים הביתה בכל לילה. עצם העובדה שהיינו נפגשים על התחתית והעפלנו לראש ההר בדרכנו לישיבה הביאה קרבה בינינו אשר אני חש חסרה היום. היום. היינו מטילים על המורים שלנו וישבנו אתם בתחתית בשיחת רעים. אני זוכר מאורע אחד כשמסיונר נגש אלינו עם ברית חדשה והשתדל להטיף לנו נצרות מישעיהו. דר. שמחה הוניג, שהיה נוסע אז מווי־לימסבורג הפסיק אותו ושאל אותו אם הוא יודע את ישעיהו במקור, ואחר כך אמר לו שעליו לדעת את המקור והתרגום הסורי לפני שיוכל לדבר אתו על מה שישעיהו אמר.

בימים ההם

בזמן הזה

המוסד היה הרבה יותר קטן וכמעט שידעתי את כל התלמידים. אז היה תכנית למורים של חמש שנים. התחלנו בא׳ וגמרנו בה׳. הכתות הגבוהות ביחוד היו קטנות ולקרבה הזאת בין המורים והתלמידים דאז אין תמורה בתנאי היום. המורים האצילו מרוחם. הם כולם היו קשורים לרעיון הציוני והשאיפה למדינה יהודית. קברניט המוסד היה דר. פנחס חורגין ז״ל אשר גם היה מראשי המזרחי ובעודו בישיבה הניח את היסוד לבר אילן ברמת גן. הוא היה שופע אהבה לציונות. עודני זוכר את דר. נתן קלוץ ז״ל, גאון התנ״ך, בהסברו הלוהט של ציון במשפט תפדה בימים לפני קום המדינה. את הנביאים הביא מהרי שומרון וחוצות ירושלים לכיתה. ונבואותיהם היו לעידן שלנו. המורים לתלמוד היו הרב שמואל קלמן מירסקי ומר שמואל ליב זק, מלומדים גדולים אשר ידעו למשוך את לב הנוער האמריקאי ללמד אשר בעצם זר לו

בהשוואות ודוגמאות מן המציאות היום יומית. ויבדל לחיים טובים דר. אברהם ווייס אשר ידע לנתח את הגמרא באיזמל חד. דר. גרשון חורגין למד עברית. מספר מורים צעירים למדו את הכתות הצעירות והיום הם ממלאים תפקידים בכירים באוניברסיטה — דר. שמחה בנימין הוניג ודר. אשר זיו.

למה באנו לישיבה? אין ספק שרצון ההורים היה גורם חשוב. היום יש לתלמיד דתי בחירה יותר רחבה. יש יותר מוסדות תורה — לא רק בנו יורק. יש גרעינים של תלמידים דתיים בהרבה מכללות חילוניות עם חדרי אוכל כשרים, חוגים כיבנה, ואפילו פנימיות לתל־מידים יהודים דתיים. בחירה זו לא נתנה לנו. לא חלמנו על הזכות ללמוד שנה במדינה יהודית. במשרדו של דר. חורגין בקומה השלישית היה שלט על תלמיד המוסד שנהרג בשחיטה הערבית בחברון ב־1929.

הבדל בולט בין הימים ההם והזמן הזה הוא שפת הדבור. השפה המדוברת היתה עברית בכתה, בפעולות מחוץ לכתה, בשיחות עם מורים מחוץ לכתה. איני זוכר אף שיחה עם דר. חורגין ז״ל באנגלית. אסיפות תלמידים היו קבועות וחובה. האסיפות היו חלות לפני חג ומועד, או לקבל אורח חשוב, סופר או מנהיג ציוני. חגיגה אחת של חנוכה, מהשנים הראשונות שלי עדיין זכורה היטב. התלמידים בכתות הגבוהות חקו בהצ־לחה גדולה ובחיבה את המורים. כל אסיפה התחילה עם התקוה והמנון בית המדרש למנגינת אנו נהיה הראשונים. כדאי לחדש מנהג זה.

כן, היו תלמידים אז שכן נעשו למורים ומחנכים. אני נפגש אתם לעתים באסיפות ופגישות אחרות. אין ספק שלא היו לנו הסכויים להיות רופאים, עורכי דין, מהנדסים ובעלי מקצוע שלא ידעו על המקצוע. מאידך גיסא, השואה היתה לגבי במיוחד לא סגורה מימים קדומים. היה רגש של אחריות בעד שארית ישראל. אני יכול לקבוע בלי הסתייגות שרגש זה חסר היום. השתתפתי בהפגנות. אני זוכר הפגנה גדולה ב־1946 הפגנה כנגד האנגלים. עזבנו את הישיבה כיחידה גדולה — בפעם הראשונה שהשארנו את הבנין המרכזי (ואז היחיד) ריק למרות רצון של ראשי המכללה.

היתה עוד סיבה חשובה לתלמיד לסיים את בית המדרש למורים. אלה שרצו להכנס למקצוע אחר מצאו בחינוך העברי קרדום לחפור בו. חברים אשר היום רופאים (כגון דר. דוד מאיר מנהל בית החולים שערי צדק) התפרנסו ממקצוע ההוראה בזמן שהמשיכו בלמודיהם. חלק גדול מהתלמידים באו מבתים עניים. הישיבה האכילה אותם על השבוע ואני עוד זוכר את החבילות שהיו מחלקים להם לפני פסח. על כרחי עלי להשוות את המצב הזה עם הדרישות של תלמידינו לשירותי שפחות בפנימיות! ימי־רים לא היו אוטומובילים — היתה תקופה ממושכת שלא קבלו משכורות. התלמיד בימים ההם היה אסיר תודה למוסד בניגוד לזמן הזה אשר הוא מותח עליו בקורת לטלנות. כעומד מן הצד.

התחלתי ללמד בבית המדרש למורים מיד עם שחרורי מן הצבא ב־1954. למדתי כתות מא׳ עד ה׳. כבר אז עם גידול האוכלוסיה, היה רמז של ירידה. מורים מובהקים אחדים עזבו למכון על שם דר. רבל ז״ל ולא היו ממלאי מקום. דוקא את המורים אשר סיימו את הישיבה וידעו להטיל משמעת הורידו לכתות הנמוכות. ביניהם היו הרב דוד מירסקי והרב משה בית־דין הממלאים היום תפקידים מרכזיים באוניברסיטה. אז בתרו את בית המדרש, והכתות הנמוכות נצמדו למדור בית ספר הגבוה של הישיבה. לפני שנה, זכיתי לעליה אבל הפעם כבר היה בית מדרש למורים למכללה על שם אלישבע מיכאל.

בנוגע לניר, התאכזבתי מאד שבשנה שעברה לא הופיע. כל התקציב של הניר שלנו היה $300. עלי היה לנהל את העס־קים והחלק המינהלי של השנתון ועורך שני נפל בעבודה הספ־רותית. בית הדפוס, עד כמה שאני זוכר, היה חנות בברוקלין. התכנית שלנו היתה ברורה וקבענו אותה לפי התקציב המוגבל. קבלנו את עידוד ועזרת המורים.

ההבדל היסודי בין הימים ההם והזמן הזה היא בעצם של רגש. שרנו והאמנו בהמנון — „בית המדרש בו גלתהה, עליו תפארתנו". ממש אהבנו את המוסד. הוא היה שלנו, והמורים ידידים לעולם. לקויים לא חסרו — אבל נאמנים פצעי אוהב. עצם הפורמליות האקדמיות של מכללה והרצון להיות „ככל הגוים", נוסף לגידול הגדול של האוכלוסיה שאף המורים אינם מכירים זה את זה מונעים עד עכשו את החזרת העטרת ליושנה. המורה הוא זבן של מקצוע שרואה את כתתו פעמיים בשבוע לא המשפיע בעצם אישיותו. נבצר ממנו להפעיל את תלמידיו להיות מחנכים, מורים, ורבנים לדאבוני ולדאבון היהדות בארצות הברית.

„עימות"

מאת דב סיינפלד

קיימת עתה בארץ בעיה פנימית רצינית מאד שקשה לאדם שמסתכל מבחוץ לשים לב אליה, בגלל המלחמה הבלתי פוסקת עם הערבים. לדעתי, לולא בעית הבטחון, היה פורץ מאבק פנימי חמור. בעיה זו, היא העימות בין היהודים הדתיים והיהודים החילוניים בארץ.

מה גרם לשנאת אחים זו בין יהודים? לפי דעתי, זהו חוסר הקשר בין דתיים לחילוניים. כן, הם רואים אחד את השני ברחוב, הם עובדים ביחד, והם משרתים יחד בצבא, אבל בכל זאת קיימות חברות נפרדות של דתיים וחילוניים. זה מתבטא בחיי החברה של הנוער, בפוליטיקה, ואפילו בחיים היומיומיים של ילדים קטנים.

בשנה שעברה למדתי באוניברסיטה העברית בירושלים. שם היתה לי ההזדמנות להתידד עם סטודנטים. שמשהו לא בסדר ביחסים בין שני סוגי הסטודנטים היתה ברור כשדנו בשאלת „בר־אתון", הבר והדיסקוטק של הקמפוס. ערב ערב יש שם רקודים, סרטים, בידור וכו', ובר־אתון הוא מקום מפגש פופולרי לסטודנטים. עד לפני שנה, בר־אתון היה פתוח בערב שבת לשיחות, והרצאות, בלי חילול שבת. אבל בשנה שעברה היתה נטיה לפתוח את בר־אתון בליל ששי לרקודים, שירה, וכו'. הסטודנטים הלא־דתיים טענו שהם הרוב שבא במועדון, וזה נוגד את זכויותיהם להכנע למיעוט דתי ולסגור את הדיסקוטק בשבת. הסטודנטים והמרצים הדתיים טענו שהאוניברסיטה כמוסד ממשלתי

של מדינת ישראל חייבת לשמור על ערכים יהודיים יסודיים ואין מקום לחילול שבת באוניברסיטה העברית. באותו זמן בעית בריכת השחיה עמדה על הפרק. הבריכה עמדה להפתח בנובמבר 1968, אבל היא לא נפתחה עד מאי 1969 כי היו חלוקי דעות בקשר לשחיה בבריכה בשבת. כמה מחברי צוות המורים הדתיים איימו להתפטר אם הבריכה תפתח בשבת. ומצד שני הסטודנטים החילוניים טענו ששבת הוא היום היחידי שיש להם לבלות, ולהשתמש בבריכה כלל.

היו איומים, צעקות ושררה אוירה מתוחה. אף אחד לא ישב לדבר. אף אחד לא רצה לשמוע את הצד השני. והתוצאה של המאבק הזה גרמה ליתר מתח בין הדתיים והחילוניים. ערכו משאל סטודנטים, והסטודנטים היו צרי־כים לבחור באחת משלושת האפשרויות הבאות:

א) בר־אתון יהיה פתוח בליל ששי ללא תנאי.
ב) בר־אתון יהיה סגור בליל ששי.
ג) בר־אתון יהיה פתוח בלי הילול שבת.

המשאל היה נצחון מחלט לסטודנטים החילוניים. שבוע לאחר מ[illegible] הופיעו מודעות בכל האוניברסיטה לפרסם את התכנית בבר־אתון לשב[illegible] הבאה: „שישו ושמחו!" בר־אתון יהיה פתוח עם חילול „שבת". אמנ[illegible] כל אחד ידע שתוצאות המשאל היו אישור לחילול שבת באוניברסיטה, אב[illegible] האם לא היתה דרך יותר יפה להודיע על התכנית? ומצד שני האם הדתיי[illegible] לא יכלו להציע יותר מאיומים להתפטר?

הקטביות הזאת מתבטאת אף בפוליטיקה בארץ. ארץ ישראל [illegible] חסרות מפלגות, וכל אחד מכיר את הבדיחה ששני יהודים מהווים של[illegible] מפלגות. בארץ יש מפלגות סוציאליסטיות, לברליות, קומוניסטיות, מפלג[illegible] עבודה, ומפלגות „דתיות". משום מה התואר „דתי" לא שייך לרשי[illegible] הזאת. ההתאחדות של יהודים במפלגות דתיות מראה על הצורך שר[illegible] דתיים להתאחד כגוף פוליטי נפרד. זה מדגיש שהאינטרסים שלהם שונ[illegible] מהאינטרסים של סתם סוציאליסטים או ליברלים. ומפני שהיהודים הדתי[illegible] מתאחדים במפלגות דתיות ולא פועלים מתוך המפלגות האחרות, יש לו[illegible] השפעה יותר גדולה על הממשלה כגוש דתי. כתוצאה מהשפעתם, אין תחבו[illegible] ציבורית בשבת ברוב הארץ (חוץ מחיפה), בתי־קולנוע סגורים בליל ש[illegible] עד השנה לא היו תכניות טלויזיה בשבת. החילוניים רואים בהגבל[illegible] אלה כפייה דתית, והדתיים רואים אותן כחלק בלתי נפרד מהמדינה היהודי[illegible]

הדברים האלה לא מתבטאים רק בפוליטיקה ובבחירות, אלא גם ב[illegible] יום יום של ילדים. אני אישית הייתי עד לסצנה שהשאירה בי רושם עג[illegible] טיילתי עם חברי ברחובות ירושלים כשלפתע ראינו קבוצת ילדים רוק[illegible] מסביב לילד חסידי ואחותו והם לעגו להם על לבושם וצורת דבורם. כיה[illegible] מהגולה נראה הדבר בעיני משונה מאד, שיהודים בארץ יהודית עושים צו[illegible] מיהודים אחרים בגלל היותם יהודים דתיים. היחס השליל כלפי הדת

מושריש בהרבה ילדים על ידי הוריה בעלי אופק צר.

הבעיה היא עצובה ומדכאת, אבל פתרונה אינו בלתי אפשרי. אם הדתיים והחילוניים היו רק מוכנים לשמוע אחד לשני, ומנסים להבין אחד את השני אז בכוחות משותפים היו הם מתגברים על הבעיה.

פעולות

ניר

דוד קמלהר
עורך ראשי

מנחם מילר
סגן עורך ראשי

תש"ל 1970

המערכת

צבי גינזברג
עורך צלום

שמואל לאקס
מנהל כספי

דוד קריגר
עורך חבר

אליעזר הורוויץ
עורך חבר

דב סיינפלד
עורך ספרותי

אפרים זורוף
עורך ספרותי

דוד פרומאן
עורך עימוד

דוד כהן
עורך יועץ

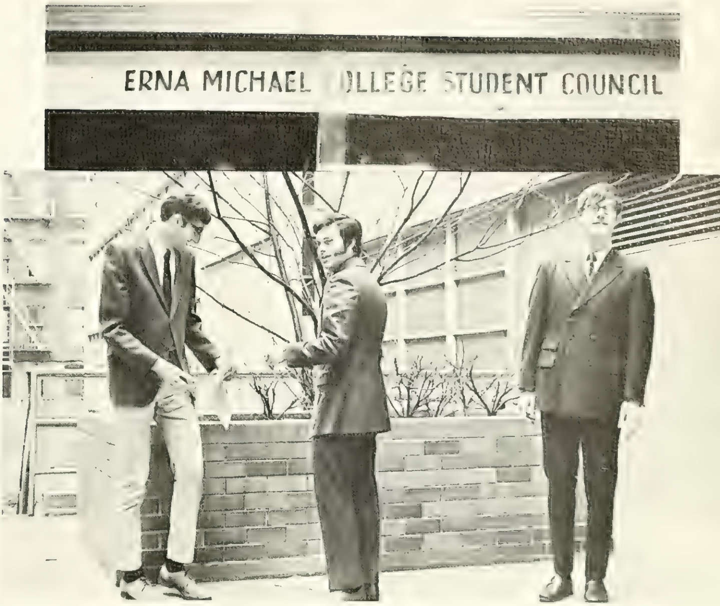
ד"ר חיים ליף
יועץ

יצחק גולדברג
עורך משנה

בנימין הנואר — **חבר צלום**

זאב סינגלר
יהודה טשסקי — **חבר כספי**

ברוך כהן — **חבר כללי**

מועצת התלמידים
ישראל סינגר — נשיא
אליעזר שיפמן — סגן נשיא
ישעיהו ספרונג — מזכיר

המשקיף
בית מדרש למורים ע״ש אלישבע מיכאל

המשקיף —
גד שוורין — עורך ראשי ;
יעקב פולק, שלמה בוטושנסקי, יוסף באטום, שלמה מנדל, צבי הירש, צבי ברקוביין, אפרים זורוף, אבי הופמן, יעקב בורשטיין, צבי בשטריצר, מיכאל פרומוביין.

המסיימים

ראובן ז. איגעל

שלום איגעל

אברהם אליסוב
רשימת המנהל

ישראל ארך
ועד החגיגות

שלמה בוטושנסקי
המשקיף

דוד בורשטיין

אהרן בלומנטול
גבאי צדקה

צבי בריקס

נחמן צבי ברקוביץ
סגן נשיא — מועצת
התלמידים

ירחמיאל גוטליב

מנחם גורדון

דוד בנימין גולדמאן
שופט

אהרן יוסף גולדמן

נחמיה גייב

שמואל געלבטוך

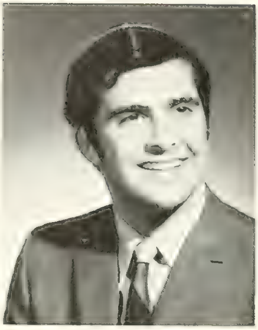

מאיר גורעל
שופט ראשי

ראובן גרוסברג
מועצת התלמידים,
רשימת המנהל

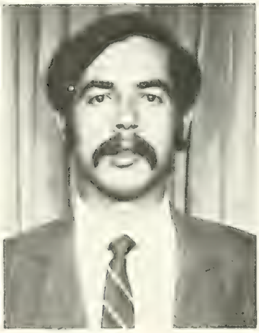
חיים גרטל

איתן ישי

מרדכי הברמן
סגן נשיא — מועצת התלמידים

אברהם הופמן
המשקיף

אליעזר הורוויץ
ניר

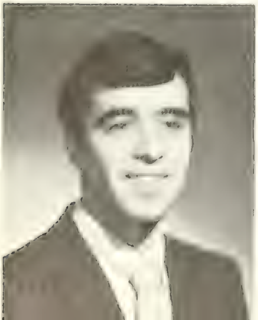
צבי הירש
המשקיף

שמעון הנדלמן

זאב צבי הריברג

יצחק עקיבא וואלקען
מועצת התלמידים

ראובן ווייס
שופט

יוסף ווינער

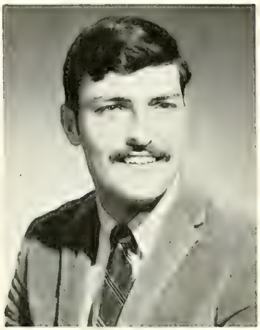

אברהם זריקור

יצחק זיידל
מועצת התלמידים,
רשימת המנהל

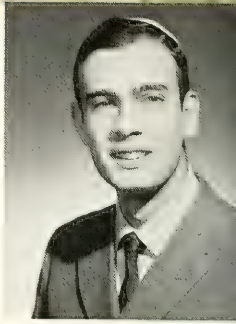

אפרים זורוף
ניר, רשימת המנהל

סטיב טוקרסקי
מועצת התלמידים,
רשימת המנהל

צבי בנימין יורקביץ
מועצת התלמידים

דוד זלמן כהן
ניר

יצחק כהן
מועצת התלמידים

שמעון כ"ץ
שופט

שמואל לאקס
ניר

יעקב להבוואהל
רשימת המנהל

אליהו לוין

יעקב שמחה לוקביץ

מיכאל יעקב ליברמן
מזכיר מועצת התלמידים

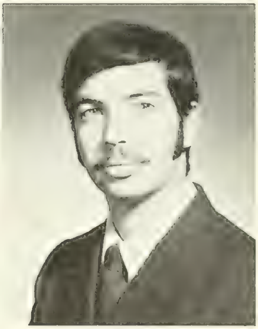
ברוך לייטער

מיכאל מוזסון

מנחם מילר
ניר
רשימת המנהל

דוד מינדר
שופט

בנימין מנדל

שלמה מנדל
המשקיף — עורך

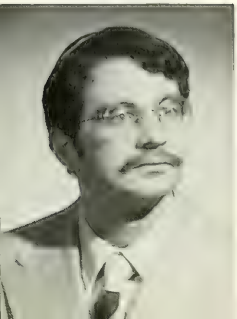

מתי מנהייט

אמנון נדבורני

בנימין נדטה
ועד היועצים

רפאל סמרשפסקי
[illegible]

יעקב סבא

ראובן ניובין

דב סיינפלד

מנחם סילברג

מאיר סוקליק

ישעיהו ספרונג
מזכיר מועצת התלמידים

ישראל סנגר
נשיא מועצת התלמידים,
רשימת המנהל

יעקב סקלר
[illegible]

אבינעם עודד

רפאל עטייה

אברהם עציץ

ברוך פיירשטון
רשימת המנהל

עזרא פייער
רשימת המנהל

אלימלך פדר
רשימת המנהל

מרדכי פלאטניק
שופט

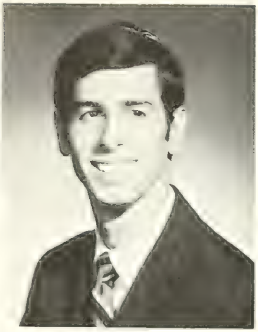
חיים פישרמן

יהושע אלעזר פניק

דוד צבי פרומאן
ניר, רשימת יונה

מרדכי פליישר

דוד פלוג

אברהם פרידמן

יוסף זאב ציבוך

שמעון קליין

משה קורצמאן
ועד יום עיון,
רשימת המנהל

דוד קמלהר
ניר
רשימת המנהל

דוד קריגר
ניר

יוסף ראדזיק

צבי אהרון ראזנר

יעקב רוז

יהושע רוזן

שלום רוזנבלום

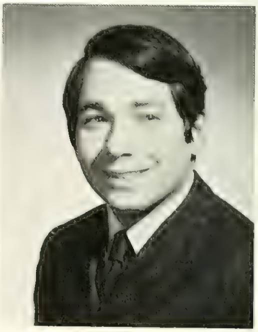
גד שוורץ
המשקיף
השנתון העברי

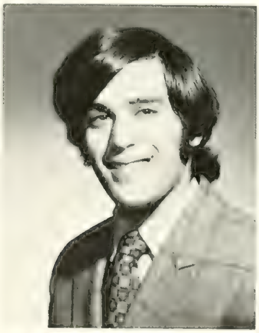
חיים רצמן
ועד הבחירות

משה דוד רטנברג
המשקיף

ירחמיאל שטרנברג

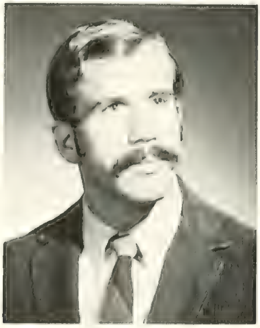
שלמה שולמן

יעקב שכטר

יוסף שלייפער

ליפא שפירא
ועד היועצים

בית מדרש למורים ע"ש אלישבע מיכאל

YESHIVA UNIVERSITY

ERNA MICHAEL COLLEGE OF HEBRAIC STUDIES

500 West 185th Street / New York, N.Y. 10033

Business Phone
(212) 795-9533

It takes more than a hard-working student editorial board to create a yearbook of merit. It takes individuals on the outside who also are dedicated to those ideas expressed in the book and to the goals of the institution which it represents. Without the aid of Mr. Samuel Levine and the Teacher's Institute Alumni Association, this first Nir to be published in three years would have remained a grand scheme never to come to fruition. His untiring efforts verily are the actualization of the original TIM dream.

Messrs. Nathan Maidenbaum and Walter Schuchatowitz have also shown themselves to be part of that dream and to them we also owe thanks.

There remain yet others whose cooperation has proven essential to our work:

Rabbi Max D. Raiskin
The Irwin Family
Mr. Dennis Prager

We can only hope that in the future there will be others who will prove themselves willing to support the effort in like fashion.

